

Բ.

Պատուար Ստեփանի անդամներուն

Պատուար Ստեփանի անդամներուն և Գալուստ Պողոսեան խնդրոյն առ թիւ, որ լոկ անհատական չէ, կազմուած ընկերական ժողովի վերջին հրատարակութեանը համաձայն՝ հրապարակուած տեղեկութիւնները Գալուստ Պողոսեանի ներկայացուցած այն նամակը որով պ. Պողոսեան խաչագող էր կ'անուանէր, տեսնաւ զԺողովարար, որ ընկերական ատենանի անդամներէն պ. Արսէն Անլուսեան չը գիտէր թիւնչ ան յանձնարարութեամբ, այդ թուով թիւ Գալուստին, ինքզինքին ըմբռնելով մեր ընթերցողներուն քիթին խնայուած անորա կեղծ հաճոյքը:

Բայց չէ, պ. Արսէն և կամ առ լի ճիշդ, պ. պ. ընկերական ատենանի անդամներ, գուցէ պարտաւոր էք այդ թուով ընկերական ատենանի մեզի, ինչպէս որ խոստացած էք հրապարակուած վասն ինչպէս գուցէ կըսէք, կեղծ է եղեր այդ թուովը և հետեւեալ միակ բանալին կեղծարարներուն դիմակին որոնք բան գործ ըրած են պարկեշտ մարդիկներու պատուին հետ խաղալ անպատիւ ու կատարեալ լրտեսութեամբ:

Ինչ որ ալ ըլլայ Պ. Արսէն բնաւ ծին անհատական պատասխանատուութեան չափն ու աստիճանը, խաբարութեան առջեւ դուր ամենքնիք ալ պատասխանատու էք այդ կեղծ թուովին անհետացմանը, որուն առթիւ կը խնայենք զեռ վերջին բառը արտասանել և կ'սպասենք յարեալ եղած թուովին վերերեւութիւն:

ԼԻՐԵՐԸ

Բ.

Հարալիսեան ճշմարտութիւն մը կ'ըլլայ ըսել թէ «Դրօշակ»ի կօմիտէներուն վերին վարչները պատասխանատու են այս գործելի երեւոյթին հանդէպ: Բայց չարիքին տառաջն առնելու համար չենք կրնար անոնց կողմէն, անոնց «բիւրօ»ն բան մը սպասել, քանի որ կ'ընդունին, կամ աւելի ևս, քանի որ հաստատուած է, թէ «սեւացներ» անքողը կուտակուած էր կողմէն ընդունուած Նորդու-Քի. կոտեան դրոշակները մըն է: Արդի արեան անգամ մը խոստովանեցաւ իսկ որ երկար ատեն միամտութիւնը ունեցած է կարծելու թէ իրեն դէմ եղած կեղծարարութեան և անոր յարակից դաւերուն գիտաւ կից մեղսակիցներ չեն գուցէ «Դրօշակ»ի ժընէլի խմբագիրները: Բայց վերջապէս ոչք ծակող իրողութիւններ հաստատեցին թէ՛ ձուկը գլխէն հատած է:

Եւ արդէն այն մարդիկ՝ որոնք կեղծարարութիւնն գործածեց կը զգան, չեն կրնար բնականաբար իրենց ընկեր ընդունիլ զաւագորութիւնը որ հետեւ ընող պիտի Նորդուները, այն հաստատ համո

զուով թէ՛ ատենց պիտի ձեռքով լաւ գործ մը կատարել կարիք չէ: Պէտք է ընդունիլ նոյնպէս որ երբ կուտակուած մը Սօսի-Գօ. գործերու նման հասարակ գողեր իր հովանաւորութեան տակ կ'առնէ, էն պարտաւոր ապացոյցը տուած կ'ըլլայ, թէ Լոյսայի սկզբունքով կը զեկաւորուի և ամեն ստորին միջոց օրինաւոր կը նկատուի եղբար. րասպան կուտակուած իր գոյութիւնը ապահովելու համար:

Արդ, այս դատաբանութեանց համաձայնութիւն տուածն առնելու համար անգամ մը ևս հաստատուելով թէ Դրօշակեան կոչուածներէն բան մը սպասել ներքին չէ, զաւանթ մեր հարցումին, թէ ո՞վ է մեղաւոր, երբ ժընէլեան խմբակը իր համայն արբանեակներով անպատիւ կը շարունակէ միշտ սեղանու, միշտ արատաւորելու իր վատութիւնը:

Եւ բնաւ չի գիտի մեղաբերուած միկ ժողովուրդը որ բաւականաչափ չկրնար մտածել ու միամտութիւն կը հաւատայ ամենախոշոր ստատերու որոնք քիչ թէ շատ պահուած պարբերութիւններով հրապարակ կը նետուին:

Ըստ իս մեղաւորը անոնք են, որ քիչ ու շատ հասկացողութիւն ունին, կարող են կեղծը իրաւէն զատել, բայց դատապարտելի անտարբերութեամբ մը լուի հանգիստեան կըլլան մեր բարոյական անկումին և թայլ կուտան որ եղբար եղբոր դէմ դաւաճանութիւնները անհաւատալի տուածով մը բազմանան: Արտասահմանի ամեն բանի մայց հայ անհատ մեղաւոր է, պատասխանատու է, երբ ճիշդ մը անգամ չի հասներ, մինչ կը տեսնէ թէ Դրօշակեան դրութիւն մը հետեւեալ լայնարձակ ծաւալ կ'ստանայ և բաղձալի պարկեշտ մաւրդոց պատուին կ'սպառնայ:

Մասնաւորապէս պատասխանատու են այն երիտասարդները որոնք ուղղակի մեղսակից չեն այդ ստոր. նութեանց և սակայն ներքին կը գտնեն այդ կարգի միջոցները կուտակական յանդուրժեան տեսակէտով:

Պէտք է գիտնան որ անարգ խայտառակութեամբ ձեռք ձգուած յանդուրժեանը ժամանակաւոր է:

Ոչ նուազ պատասխանատու են նոյնպէս արտասահմանի թերթերն ու հանդէսները որոնք պէտք եղած խանդով չեն մաքաւիր Դրօշակեան այդ զրուիչ գրութեան դէմ որ ապականուած ճահիճի մը պէս գործահրատարակութեամբ կը լեցնէ չորս գին:

Գովելի է որ «Իրաւունք» մասնաւոր ջանք մը կրնէ դիմակալած ընելու հայհոյիչներն ու զրպար. տիչները. և սակայն սեղանու գրութիւնը գերեզմանական ուրուականի պէս և իբրեւ պատուհաս ամենու դէմ տնկուած պիտի մնայ, եթէ որոշ գաղափարներու տէր հայ արիտասարդներ ամեն կողմէ միտմայն ոյժ չի տան «Իրաւունք»ի մղած կռուին:

Անոնք որ չարիքը կը տեսնեն, բայց գործով, խօսքով կամ գրչով չեն աշխատիր կասեցնել զայն, չտկէ շիտակ չարագործներու չափ մեղաւոր են: «Մատնիչ, դաւաճան կեղտոտ» բառերը կը նետուին ու կը նետուին նոյն իսկ սիրուած ու յարգուած անձերու կոնակին, ուսկայն ցաւալի է, վհատեցուցիչ է նոյն իսկ որ հայ «մտաւորականները» չեն զգուշոր, չեն ընդգլիր և ժողովուրդին զուխը կանգնած չեն ուզեր սանձել Նորդու-Քեկոտ և ընկերութիւնը:

Առիկա բարոյական զգացմանց տկարութեան նշան է և վերին աստիճանի անպատասխան է:

Հայ ժողովուրդին միահաղոյն բողոքը միակ միջոցն է որ պիտի հնարաւորութիւն տայ ջնջել այդ աղետաւոր վատութիւնը Դրօշակեաններուն մէջ, յիշատիւթեան դաշտին վրայ:

Պէտք է ուժով, ամեն միջոցով պահանջել որ Դրօշակեան խումբերը լուցենն այլ ևս իրենց կիբերը և մոլեգին հակառակութեան հանդէպ չի մոռցնեն ժողովուրդին հաւատքն ու ազնիւ զգացումները ի վնաս նոյն իսկ յիշատիւթեան վսեմ գաղափարին, որու յաղթանակին համար իբր թէ պատրաստ են զոհուել կամ մեռնել:

Ամենէն սուրբ և ամենէն մեծ զոհողութիւնը ըրած կ'ըլլան, եթէ ամեն լաւէն ուսման սորվին իրենց աղտոտ հաշիւները, կիրքը զոհել:

Թո՛ղ հայ երիտասարդութիւնը ցոյց տայ, թէ իր մէջ պատու զգացում, գործունէութիւն, եռանդ և զիտակցութիւն կայ: Թո՛ղ պատուէ կեղծարարութիւնները, և գործով ու բուն կերպով թող խայտառակէ բոլոր կեղծարար-դաւաճանները:

Այլապէս սպասուող տուած պիտի ըլլայ, թէ բարոյական մեռելութեամբ վարակուած է ինքը:

Մեր այս տղերքը, գիտեմ, վայրկեանական տպաւորութիւն մը հաղիւ առաջ բերեն: Մամուլին անկեղծ, ճշմարիտ ուղղաւոր մամուլին պարտքն է սակայն կրկնել, կրկնել, դարձեալ կրկնել, թէ սեւացներու եղբարայասպան դրութիւնը պէտք է վերջ գտնէ այլ ևս:

Հայրորդի
1904 Ապրիլ 13
Ֆիլիպէ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Արտասահման գտնուող այն բողոք հայերը որոնք «Իրաւունք»ի ընթերցողներ են՝ անտարակոյտ, կը փափաքեն որ իրենց Լոնտոնաբնակ եղբայրակիցներուն Ազգային կիսնքէն ալ տեղեկութիւններ առնեն երբեմն չեղան:

Շատերուն ծանօթ է թէ՛ ասկէ երեք տարի առաջ, քանի մը աղնիւ երիտասարդներու ջանքով կազմուած էր «Լոնտոնի Հայ Գործաւորաց և Ուսանողաց Միութիւն» անուամբ

հաստատութիւն մը: Այդ հիմնարկութեան գլխաւոր նպատակն էր, Լոնտոնի տարադժնած փոքրիկ հայ զաւու. թիւն մէջ միութեան ու սիրոյ կապերը ամրապնդել, ու անոնց թէ՛ մտաւոր զարգացմանը աշխատել և թէ՛ ի հարկին կարօտներուն ալ նիւթապէս նպաստել:

Գաղափարը որ Միութեան հիմնադիրները յղացած էին՝ ինքնին գովելի էր: Գործաւորներ ու Ուսանողներ, երկու տարբեր ու անմեղմանալի ուժեր, ինչպէ՞ս պիտի կրնային իրարու բով դալով, ձեռք ձեռքէ բռնած, մէկտեղ խորհիլ, խօսիլ ու գործել, ու այս խիստ հիմնալի ռազմավարական ձեւը, մեզի չընկալուող շատերուն վրայ իսկ լաւ տպաւորութիւն մըն էր թողած: Բայց սակայն, անոնք որ Օֆիսականները—որոնց ակնշիւն «Գործաւոր» բառը խորթ կը հիշէր, երբ տարի շարունակ ամէն ստորին ու անվայել միջոցներ ի գործ դրին այդ Միութիւնը տապալելու համար՝ առանց պղծիկ յաջողութեան մը:

Վերջիս այդ գիտալի վաճառականներուն խումբը, ներկայ վարչութեան տկարութեան օգտակար, դարձեալ երեւան եկաւ, ու քանի մը հոգիներու ապօրինի քառակուսի թեմա՝ յաջողեցաւ իրենց կարծեցեալ անարգական «Գործաւոր» բառը ջրնջել ու տեղը դնել «Ուսանողաց Միութեան»:

Եւ ծիծաղելին այն է թէ՛ այդ փառախոսներուն զբաղումը, պարզ գործաւորի մը համեստ աշխատութեանն ալ շատ աւելի ստորին է:

Էպիպոսէրիսներ, Լոնտոնիներ, սիկարաճիներ, տոնք ամեննին ալ չըլլայիք, չարդաւանայիք մեծամարտութեամբ մը ինքզինքնին «Ուսանողականներ» անուանել կուզեն, ու մասնաւորապէս արհամարհանք մը ունենալին կը յայտնուի ժողովուրդները պահող ու ապրեցող գործաւորներուն նկատմամբ:

Ըստ իսկ աւելի լաւ պիտի ըրած ըլլային, այդ մարդիկը, փոխանակ մեր Գործաւորաց և Ուսանողաց Միութիւնը տապալել աշխատելու, անդին ուրիշ տեղ մը, «Վաճառականիկներ» Միութիւն» անուամբ բան մը կազմէին, որուն մէջ կ'ընային ժողովուրդը այսքան ծախելու է և կամ թէ էմպրօսքիները Անգլիոյ այնինչ քաղաքը զրկելու է: Բայց Հայ Գործաւորաց և Ուսանողաց Միութեան սրաւը ամենուն համար էր, հոն յիշատիւթեան ալ կրնար գալ, գործաւորն ալ ուսանողն ալ, վաճառականն ալ, ու միայն մէկ փոքրիկ չափսէր դառնալով մը աղքատութիւնը չէր որ պիտի տիրէր: Ինչո՞ւ այս սղել հպարտութիւնը, արդեօք իրենց գլխուն վրայ գրուած երկար սղի—նաքերը աղքատ են իրենց կարծամիտ ուղեղին վրայ ալ:

Այժմ հոս, չեմ փափաքիր մանրամասնորէն յիշել անդի ունեցած սոյն անվայել գէպերը որոնք վերջին չորս Արտ. ժողովները կը կազմէին: Ասիկա՛ն ապահովաբար, շատ երկար ու բարակ սիւնակներ պիտի գրաւէր: Բայց կարծեմ որ, դանց ընելն ալ ներքին չպիտի ըլլայ գէպի մը պատմութիւնը, որ ուղղակի Լոնտոնի հանութեան բարոյական անկմանը հետ առնչութիւն ունի:

Առաջին Արտաւարկ ժողովը որուն հրաւիրուած էինք, Միութեան «Գործաւոր» բառին Անգլիներէն թարգմանութիւնը որոշելու համար, զԺողդարար աղմկալից ու ցաւալի վերջաւորութիւն մը ունեցաւ:

Վարչութեան նախագահը (այժմ հրաժարական տուած է) ժողովը բանալով սկսաւ օրակարգին, գործադրութեանը Հազիւ թէ քսան վայրկեան

անցած էր՝ երբ սրահէն ներս պարտն մը մտնելով առաջարկեց թէ՛ արտակարգ ժողովին նախագահողը պէտք էր որ չեզոք անձնաւորութիւն մը ըլլար:

Պ. Նախագահը նկատելով որ իրեն հետ անձնական ճգնմի հաշիւներ ունեցող մէկէ մը այդ թեկադրութիւնը կըլլար, լաւագոյն համարեց ժողովին անդորրութիւնը չլրացուելու համար, աթոռը թողուլ: Եւ ահա՛ քոնի մը ողորմելիներու կողմէ ընտրուեցաւ Խոռակալ մը՝ որ ոչ թէ միայն օրակարգը չէր հասկցած, այլ եւ վարչական գործերու մէջ իր բացարձակ սպիտութիւնը ցոյց տուած էր մէկէ աւելի անգամներ:

Հոս էր որ պայքարը սկսաւ: Վաճառականիկները տեսնելով որ ընտրուած նախագահը իրենցմէ մէկն է, լաւագոյն սեպեցին օրակարգը մէկ կողմ նետել, ու իրենց հին ցաւը՝ Միութեան անունը հիմնադրուելու ներքին խնդիրը ձեռք առնել:

Ինչպէս էր որ վարչութեան Պ. Նախագահը այս ապօրինութեան դէմ ձայն պիտի բարձրացնէր ինքզինքը պատահականապէս զերծ պահելու համար ներկայ չեղող Միութեան միւս անդամներէն: ու երբ, ու երբ կանոնադրէն յօդուած վը կարդալու համար, այսօրութիւնը կը խնդրէր աթոռակալէն, անդին պարտն մը—զժբաղդաբար վարչութեան անդամ—կը յարձակի ու գրկելով զայն օրահէն յուրս նետել կուգէր, եւ այդ միջոցին ուրիշ պարտն մը, ձեռքերը գրկելէ կապուած նախագահի գլխուն քանի մը ապտակներ կ'ըլնէր, անտարակոյս այս խայտառակութեան հետեւանքը ծանր վիճակ մը իպիտ առնէր, եթէ Հայ օրինորդի մը մարիլ ու գիտինը ինչար չը սթափեցնէր ամէնքն ալ:

Յաջորդաբար ժողովները շարունակուեցան ստիկաններու ներկայութեամբ: որոնք անամթաքար նոյն իսկ խառնակիչները բերած էին, այդ ընթացքին մէջ մենք Պատու Ստեան մը ընտրելով յանձնեցինք իրենց ուղղամիտ դատողութեանը այն ամեն ինչ որոնք պատահած էին Մարտ 2ին ժողովին մէջ, ու ուրախ ենք ըսելու թէ՛ Պ. Պ. գաղաւթները պէտք եղածը արդարութեամբ տնօրինեցին:

Հիմալ որ վարչութիւնը վաճառա-

կանիկներուն ձեռքն է, կը կարծեն թէ իրենց միապետական ձեռովը վերջապէս պիտի յաղթեն բողոքողներուն ձայնին:

Արդէն առաջնորդութեամբ բռնութեամբ կ'Յակոբեանի պահանջագիր մըն էր ստորագրուած Միութեան անդամոց մեծամասնութենէն, որով կը խնդրուէր ներկայ վարչութիւնէն որ շուտով Արտակարգ ժողով մը գումարուէր, եւ նկատողութեան առնուէր Միութեան անունին փոփոխման օրինաւոր կամ ապօրինաւորութիւնը, բայց կ'իմանանք թէ, վարչութիւնը միեւնոյն այսօր կարեւորութիւն չէ ընծայած, այդ անիրաւուած անդամներուն ձայնին:

Պիտի խորհուրդ սայի Պատ. Վարչութեան թէ եթէ իրենց նպատակը այդ հաշիւական հաստատութեան շուրջ հաւաքել է բոլոր Լոնտոնցի ազգայինները, պէտք է որ հասկնան թէ անոնք մէկ հայ անհատի ձայնը կարեւորութիւն ունի, իրենք իսկ զգացին անշուշտ թէ՛ ժողովուրդի մը կամքը չյարգելը ի՞նչ կը նշանակէ: Այն բարոյական մեծ ապտակը զոր Լոնտոնցի հայը իշխող իրենց երեսին Չատ կական հանգչեցին առթիւ, երբէք մոռնալու չին:

Եթէ միապետական երկրի մը մէջ ենք ծնած, ատիկա պատճառ մը չէ որ մեր ազգին մէջ մտած քառատուն տարիներէ ի վեր սահմանադրութիւնը ունակուի ընկնել, մահաւանդ ան ալ ազատ երկիրներու մէջ:

ԱՐՇԱՄ ԿԱՐԵՆՆԵԱՆ

Լոնտոն 25 ապրիլ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պոլսոյ Պատրիարքարանի Խաւքըն Ժողովը նկատողութեան տուաւ, իր անցեալ ուրախի նիստին, Պուրկարօյ ու Ռուստիոյ մէջ ուրոյն առաջնորդութիւններ հաստատուելու խնդիրը, եւ որոշեց պաշտօն տալ Երէցեան Գիւրգէնը: Սրբազանի եւ Նորատունկեան Գարբիլէ Էֆի որ այդ առաջնորդութիւնները հաստատելու միջոց եւ կողանակն ուսումնասիրեն

եւ ծրագիր մը պատրաստելով ներկայացնեն վարչութեան:

— Պաշտօնատի առաջնորդութեան պաշտօնը «Պատրիարքական փոխաւոր» տիտղոսով պիտի վարէ Գիւրգէնը: Այստեղ կ'սկսուի, որ ահա՛ կէ առաջ Երէցապետի Առաջ. Տեղապահ էր:

— Գոհութեամբ կը լսենք թէ կ'եստիւրի Բորիսի Առաջնորդ Գիւրգէնը: Տրգաւ Եպիսկոպոս, որ ահա՛ կէ առաջ Երէցապետի Առաջ. Տեղապահ էր:

— Բարիկէ մեզ կը գրեն թէ Մ. Հալէվի եւ Մ. Անդուան Մէյէ տկանաւոր քրօթեւորներու առաջնորդութեամբ, Բորիսի «Ասիական Ընկերութիւն» անուն գիտնականաց կաճախն ուղղում քաղուած է Բաւնաւէր հանգիսի Տնօրէն—Խմբագիր Տ. Կարապետ Բաւնաւէր:

Մեր խնդակցութիւնը յայտնելով կը շնորհաւորեն մեր յարգելի պաշտօնակիցը:

— Պոլսոյ Սամաթիոյ Խմբագիր թղթին մէջ կիրակի գիշեր հրդեհ ծագած է, եւ 40 տուն ու 12 խանութ այրած:

— Պատրիարկի մօտ Զէնիլէր Գիւրգէն Տէր Նիսէս քահանայի երկու տղաքները իրենց պարտեզի ցանկէն ներս մտնող Աշոտ անուն պատանեակը զաշոյնով կ'ապնեն, կառավարութիւնը կը ձեռքաւարէ զանոնք ու բանտ կառաւարդէ: Ոճրագործներու հարց Տէր Նիսէս քահանայ օրտին ցաւէն երկու օր վիլ կը մեռնի:

— Երկրակի Հայ-Եղթնիկ արք. Եպիսկոպոս Խոսհակ Նիկոլա ի սահակովիչին վախճանած իննը կը հեռագրուի:

— Ֆիլիպէյէ մեզ կը գրեն «Այս տեղի Գաշնակցականներն ալ Մա. կեդոնական գօմիթէին միջոցաւ կուզեն բաներ մ'ընել, ժողովուր.

դի թուրութենէն օգուտ քաղելով, Տէր Առաջ. վիճակի մի բանի գաշնակցականաց դէմ ունենցած դատը վերջին անգամ տեսնուեցաւ: Վարդապետին կեղեցիկ մտնել արգիւյնելը ամենքը եւ թակուն օր բանտարկութեան դատապարտուեցան: Գաշնակցութեան տեսնամեայ յորեւիտը բրին հանդէսով մը, ուր Պուրկարի մը բերնով գովեստներ շաղկեցին իրենց կուսակցութեան թէ՛ Հայ լիզափոխութիւնը իրենցմով սկսած է (.) ու իրենցմով կը շարունակուի մինչեւ հիմա:»

— Վաղածանօթ բարերար Յակոբեան Յովնանէս Էֆ. ըստ իր սովորականին Ազգային հիւանդանոցին 700 եարտա սուրի տարեկան նուէրը տալէ զատ, այս անգամ 900 եարտա տուել եւ նուիրած է որբերու համար: Նպատակը Յանձնաժողովը նկատելով թէ որբանոցներու մէջ պատասպանուող որբերու հագուստները արդէն կը հոգացուին, որոշած է այս նուէրը յատկացնել որբանոցներէ դուրս գտնուած ազգատիկ որբերու, եւ 5-6 չափի վրայ զգեստներ շինել Պոլսոյ մէջ եւ տպու զրկող գաւառները, որպէսզի զեղծումներ չպատահին:

— Բաղէշի եւ վանայ մէջ տեղը գտնուող կարկառ գիւղի կողոպտուած ազգայնաց լծկան կենդանի եւ սերմնացու գնելու համար 30 ոսկի զրկել որոշուած է:

— Մալաթիայի Որբանոցին Խաւքարդարանին մէջ պատրաստուած կովի, այծի, ոչխարի մորթերու նմոյսներն Պատրիարքարան հասած եւ շատ հաւնուած են:

— Բաղնայէպի խմբագրութիւնը Որբանոցի հասոյթէն 1000 Փր. եւ զրկած է Պատրիարքարանի նպատակ թրքահայ որբերու:

—)(—)

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԶՈՒՆԵՐ [66]

(ՊԱՏԿԵՐ ՄԵ ՏԱԶԱՄԱՅԱՍԱՆԻ ԻՐԱՎԱՆ ԿԵԱՐԵՆ)

Հազիւ թէ, այն գաղտնի գրնէն իր ոտքը դուրս կը գնէ գիւնուած խուժանով չորս հոգի պաշարուած կը տեսնեն: Ալ ետ նահանջելով ապարդիւն է բողոքն ճակատագրական ըլլալով, իր սուրճի ու ծրցոյց տալու վերջին ժամը հասած էր: Անմիջապէս ձեռքի հրացանով կրակ կ'ընէ, ու իր հատու սուրբ մեղակցներով, այն գիշակեր բազմութեան վրայ կը յարձակի, աջ ու ձախ անխնայ մահացու հարու ներք տալով տառնակ մ'ալ անոնցմէ գետին կը տապալէ: Այդ հերոսային անհղ կողմին մէջ, ինքն ալ իր սրտի ու ճակտի վրայ բազմաթիւ վէրքերը ստանալով, կ'իյայ առիւծաբար:

Սահակու նահատակուելու յուրը, չուտով ամբողջ խուժանի մէջ կը տարածուի: Գէոռ-Այի աղայի տղայ Հասան. ամենէն առաջ Սիրաքենից տունը կը մտնէ, ու ամենաթանկագին գանձ մը կ'որոնցնողի մը պէս, կը սկսի այն մեծ տան ամեն ծակ ու ծուկը խուզարկել: Իր խելքն ու միտքը, Աթիլիկ ձեռք բերելու մարմանով պաշարուած էր: Իր բոլոր աշխատութեան հակառակ, երբ իր փնտառածը չը գտնէր, ան առնի կը մտածէ որ, անիկայ մեր տեսած գաղտնի գրնէն, իր տղէկի հետ խոյս տուած է: Անմիջապէս իր բազմաթիւ «խուլամեղքէն» երեք հոգի իր հետ առած, շիտակ գէպի միանձուրդ կը գրնէ:

այդ գիւղը երթալ գալով. գրեթէ բոլորին ալ ծանօթ էր: Այդ տիւմար քիւրդը, իր հաշուով Սաթիլիկի սիրահարած էր, իրենին մասած էր անիկա բռնի առեւանգել, Կակայն Սահակու սոսկացնող անունը, իր ստ մտադրութիւնը ապրողին թողած էր: Այդ արիւննտ օրերուն, ու Սահակու անշուշտ գիտէին անշուշտ, իր հրէշային գաղափարը իրադրութիւն ժամն հասած կը կալծէր: Մէկ խօսքով, այդ ապուշ քիւրդը, երկար ժամերով աղիին անդին թափառելէ ետք, աղօթարանի յոյս բացուելուն հետ, իրենք ալ միանձուրդի ստորտը կը հասնին:

Սաթիլիկը, Սահակու քովէն հեռանալով, ոյր մորը ծամբաներով, «միանձուրդ»ի ստորտէն արծաթադոյն հոնող համարուն աղբիւրի չորձը հովանաւորող դարտուր սօսիներու պոլակը գիմած էր. ու սրտի անօրինակ սեղանով մը, իր ձագսկին հետ այնանց բաւական երկար իր քաջ ամուսնուն սպասելէն ետք, աղօթարանը բացուելէն առաջ, հեռացած էր իրենց այն մէկ քանի սառաւ պալից ժամերու բուռէն: Ու անիկից որոտողէ մը հալածուած էգնիկի մը նման, իր անմեղ գաղտնուկով մէկտեղ, ինչպէս անասնոք գրնէր վէպիս սկիզբը «միանձուրդ»ի բարձրիկ սարն ի վեր խոյս՝ կուտար:

Այդ ամենատիւր ժամուն, որ Սաթիլիկը մերթ իր սիրուն աղէկի ձեռքէն բռնելով ու երբեմն ալ զայն շալկելով, ան սէգ սարէն ի վեր կը փախչէր, իր սիրտն ու միտքը աննկարագրելի վառելով յուզուած, իր կտրիճ էրկան գտնուելու բողոք տուալէ կ'սպասէր, Հասան, աղայի խալափները, բաւական հեռուէն, կը նշմարեն զան, ու անհուն

հրճուանով մ'այն որսը իրենց Աղային մատնացոյց ընելով, չորսը մէկէն, աղակի անոր կողմը կը գրման:

Գրեթէ, երկու օրէ ի վեր, Սաթիլիկը, իր կտրիճ ամուսնու պէս անընդատ կուր մղելով, առանց սնունդի, շատ յոգնած եւ ուժասպառ, նոյն հսկայ սարի կատարէն քիչ մը վար ցցուած խոշոր ապառաժի մը ներքեւ, Իշխանիկը իր գրկի վրայ առած կը նստի: Ու իր կարօտայից տէքերը կը դարձունէ գէպի իրենց սիրական գիւղը. ու հոգիի անհուն թախծո թիւնով մը կը տեսնէ գոթաւորին ան սեւ մուխ ու ծուխ անխափանց ստուերը, որ իրենց վաթանի վրայ սեւ վարագուրի մը պէս ասարածուած էր: Ուր ամեն շարժում ու կենդանութիւնը դադարած, աւերակի մը մեծցնող տըխրութիւնը սկսած էր տիրել: Այդ հոգիտանջ վայրկեանին, իր անհանջին կը հասնէր «կատակամ» թուշուրի տխուր մեղեդին, որ իրենցմէ քիչ մը հեռու, կաղնիի մը ճիւղի վրայ թառած, անգագար, Սահակ, Սահակ, իր յալիտենական ողբը կ'երգէր:

Ղ. Պ. Նահապետեան

(Շարունակելի)

—)(—)

Գէոռ Սիւ աղայի տղայ Հասանը, շատ անգամ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼ ԻԹԻԳԻՅԵ

ԹԻԻՐԱՆԻ

Սթանպոլ Բուս էլ չիտի Ս. Չի. նովիթի պիթիւն ընտրութեան տեղի վե սեփիւրէր, բաթրիզէր իւր վե տալաշտրգտան վե երտըր սերտ յընտան կենցան ճուստ կիւնիւ. էտ. վառաք իւր պերապէր գիյաթէթէ տալէթ օլընտըրգտան սօնրա՝ ճու. մա երթիւն կիւնիւ Չար վարօր իւր Սթանպոլտան մաֆարէթէթ իթմիշ տիր. Ս. Չիւնովիթին ազ կիւնտէն ալտէթ իտէնէկիւնի Սթանպոլ կազէթալարը ետալաշտա տըրլար:

— Սթանպոլ իսթիստիֆ ճիւնայթ մաշքէմէսինին միւտտաի սուսմի. իկի կազէթալարտա հէր կիւն զարարնամէթը նէշը իթտիրուպ, թիւրքիտտան գաշան վե մէմալի. քի կենցալիւտէ կազէթալ վե իւ. սալը նէշը իտէն մէմալարա ալ. տէթ իշիւն 10 կիւն մէմալի վէր մէքտէ տիր. պու միւտտէթ վար. ֆընտա կիթմէյէթիւն զըյապէն մուհաքէմէթի իծրա օլընտա, հուգազը մէմալիստէն իսպաթ օլընտազարըրը վե մալ ու միւլք լէրինին սէքվէթաթ ալթընա ալը նաճաղընը, վե պիւթէթէ տալա տալա հազարը օլմալաճաղընը պէյալիւ, ճէզա գառնալնամէսինին 374 վե 372 մատտէթի աճքիւ. մընճա մաշքէմէ վե զապիթիւ մէ. մուրալըն օ կիպիլէրի տէրտէթ իթմէթիւն էմր ու իլան օլընտըր:

Պու սօն հաթիմա զարֆընտա ալէհէթիւնէ պու եօլտա իլաննամէ չըգան զաթլար:

- 1) Տէրվիշ փաշա, Գրպըրզտա Չէման կազէթալարըն մուհարրիւրի.
- 2) Հարպիյէ վարօր քեթիպի Սիւի Ֆալիւրի.
- 3) Բօլտա իթիւր սէ. ֆարէթին քեթիպի իսպիլ Սիւ. վաթֆազ.
- 4) Մէթթէպի իթպիլէի աթքէրիւտէն էտէն մուհարի.
- 5) Ճէ նօվաւտա սապըգ Օսմ. գօնսօլըր ֆեհմիլ.
- 6) Իզմիլ կէօմիլի մէ. մուրալընտան նալիւ կարկուր.
- 7) Իսմայիլ ֆեհմիլ, Սըսըրա գա. չուպ միւլիւր պէնտէր ետալըն.
- 8) Թուսալը Հիւմի, Մաւրիտ օսմ. սէֆարէթին պաշքիւթիպի. իսթիպէ նամ պիր իւսալի նէշը իթմիշ տիր.
- 10) Ֆաթիլ ճաւիսի իւլէմա լարընտան Սիւլէյման Մէմալը, Աթիւնյա գաշմը. 11) Լօնտրա օսմ. գօնսօլը գալմազթը իսպիլ իսպիլ լօնտրաւտա պիր կազէթա. տա միւլիւր պէնտէր ետալըն.

— Չապիթիւ նազըրը Շէֆիգ պէյ վէլիլիկ ընտալէսինէ նալի օլուպ, Շէֆիգ փաշա իթմիշ օլընտը. Սթանպոլ մազպուսնէ. լէրինտէ ինքիլիկիլա ուսուլը վաճ. չիանէսին քէմալը կէրմի իւր տէ վամ իթտիրմիշ վե բալթաթըն պիւթիւն էսլիսինի աէհէթ վե գօրգու իշինտէ սազլամը վե սազ

լաւագտա օլտըրընա միւլքիւթա. իթն իթիթի իսթպէ իթմիշ օլան Շէֆիգ փաշալը իթպիւր մի. իթքիւն մի. իթմէլիլիկ:

— Սթանպոլտան վիրուպ իտէն պու կիւնթի իթէկրաթա նազպէն. Ղալթաթա 30 ետալընտա պիր մաքտընտա ճը ետալընտա իսթ իթպըրընտան իթպիլմուշ օլտըրը նա տալիւ հէթիլէր իսթպիլ վէր միշ օլմալիւ, սըհհիլէ գօմիսիւնը իթպիլմուշ, լալըմ կէլէն իթիլիկ ու իթէպիլի իծրա իշիւն միւ. զէթիւն իթմէթտէ իմիշ. Օ հալտէ եէնիտէն գառնիլիս իշիւն էմիւր լէր վէրիլէնէ պէթէնիլիւր:

ՏԱԼԻԼԻԹԵ

Ֆէխմէթիւ Բրէնա Ֆէրտի նանտ հազըրէթէրի Էփրաթտան ալտէթիւ, տիւն տօղըն Բանա կէօրիւտէ կիտուպ, Պուկար ըս ետալըն իլք իթպը (գիրտա աղա ճընտան մա՝ մուր) ալթըրմալըն 25 ինճի սէնէի տէվրիլիս օլմազ մի նաթիպէթիլէ իծրա օլընտան չէնիկ լէրէ ըրիւտէթ իթմիշ օլմազ տըր:

Ֆէլա պու միւնաթիլէ Պուկա. ըրտըն հէր իթպաթընտա տիւնթի կիւն չէնիլիլէր վե տօնանալար իծրա օլընտը. Պուկա մաւտա 5 վե 10 սանթիլիկ բօթալ ընտըր ետալընը պէյ կիւն մէրի օլ մազ իւլրէ իթէտալիլէ չըգմը տըր:

— Քէօստէնտիլտէ Պուկար վե Շահուտի մէթթէպ չօնօղալըն ա ըստընտա զալկա զուհուր իթմիշ օլմալը իւլէրինէ, էրթէսի բազար սապաճը 200 Պուկարլար Շահուտիլէր իւլէրինէ հիւսում իտէրլէր վե 1-2 սաթ իսթրա տաղըրլար. ֆաթաթ ազալա ետալըն իթքար 3-4 պին պուկար իթպընտա. Ետալտիլէրին Սիւնկօլը իւլէրի նէ պիլ հիւսում, իշէրտէ տօվա տա պուլընալար տաղըրլար, էպիլէր կիրուպ գաթուլար վե բէն չէրէլէր գըրալար վե պա զը էշալարը ետալա իտէրլէր. Սթրա տաթէր եէթիլիլ, էհալիլի տաղըրը վե Պուկարլարտան պա զըլարը տէրաթթ իտէր:

— Պուկարիւթ իթպը մէ զալիլմէնտէ գուրթարմը օլան միլթէվէֆա Ալէքսանտր իթիւնի Չարըն նամընա Սօֆիա տա ետալընտա օլան հէթիլիլ մէսարիֆինէ հէր պիր պուկարիւթըն իշիլի. բազ իտէպիլմէնտէ պիր սուհու. լէթ օլմազ իւլրէ, բուլար իթէտա վիլէ չըգմը տըր:

— Ֆիլիպէտէ նէշը օլընտան «Սու. վալէնէ» նամ իթիւրքէ կազէթա Դաշնակցականլարըն Հանգէսի իւ. զէրինէ իթի սիւթիւն ետալա, Ճըմէնիլէրէ նաւաթաթ եօլըն պիր գաշ սաթըր տալի իւլվէ իթմիշ տիր. վե իսթիստ իլէ «Էրմէնիւ. իթան հիւթիւթիլիլ իթէթիլիլէ գաւտար մէթէթիլիլիլէ կիտուպ իշինիլէ պազըն» տէյօր:

Ֆաթաթ պուկա 26-28 սէնէ

էպիլէ, պու կիպի իթպը. Գուլ կարիւ հիւթիւթի իթէթիլ օլը. նաճաղընտէ քաճաղալար իլէ իսթիստ իտէրլէր իտի:

ԻԹԱԼԻԱ

Ս. Բրիսթինին իթպիլիլ իւլէրի. նէ Նաթիլտէ Արնալուտար նամը նա պիր գօնգրէս ալըմը տըր Ս. Բրիսթի Արնալուտ միլլէթինէ մէնտալ օլմալիւ պէրապէր, իթա. իթտա իտարիլիլ նազըրը վե վիւ քէլա իշիլիս օլմալ վե բօլիթիգա ալէմիլտէ բէք պէօլիւք չէօհրէթ գազալմը պիր գալթ տըր. Սէլ քիւր զօնգրէտէ միւլքէթէր օլընտա ճազ մէսէլէ՝ Արնալուտ միլլէթինէ իթալիա տէվլէթի հիւսալիս ալ իթընտա, սէրպէստիլէթ, ետալթ իսթիլալիլէթ էլտէ իթմէթ տիր:

— Իթալիանըն շու. սըրա Ֆրանսա իլէ միւնաթաթը տօթանէսի զիյաթէլէմիշ օլտըրը կիպի, իթի տէվլէթ պէնիլտէ պիր իթիլիլա ճալ, սըլ օլմալ, վե Սֆրիգա տա Ղալաթ իթպալուրը վե ճիւլար օս մալըն ալաղիլէրինէ էլտէ իթմէթ իշիլն, եէթիլէրինէ իտալէնէթտէ պուլընտազարընտէ իտալիլէ գա ըրալիլ օլմալ տէնիլիլ:

ՉԻՆ

Բէթիւտէն Պէրլինէ վէրիլէն իթէ կիւրաֆա կէօրէ, Ալման աթքէլէ ըր Շանսի վիլալիլինէ տօղըն հիւրիւմէկէ հազըրընտալար տըրլար. Չին իմէթաթիլ օլը վե համիսի իմէթաթիլ օլընտէ մէլքիւր վիլալիլ տալիլինտէ Սիւնկաթիւ չէհրինտէ պուլընտըրլար:

— Ալմանլար պէօլիւք Հիւսար էօիլնտէ Չինիլէրի զալէպէ իթմիշ լէր տիր:

— Բէսիլ իթէկրաթա նազալէն, տէվլէթիլ իթալիլնամը հարպիլէ իշիւն Չինտէն ալթիլէր մէպալ լարը իթալէպ իթմէթտէ իմիլէր. Բուսիա 17 միլիոն ընտալ, վե մարտտան սօնրա հէր պիր ալ իշիւն 2 միլիոն ընտալիլ:

Ալմանիա 240 միլիոն մարք, վե Մալիստէն իթիպարէն հէր պիր ալ իշիւնտէ ալը 7 1/2 միլիոն մարք, վե 22 միլիոն տալի իթիլիլալիլ հալ եէնի կիտէնէթաթէլէր իշին. Ֆրանսա 200 միլիոն ֆրանք.

Ճապոն 41/2 միլիոն ինկիլիլ լի ընտը:

Իթալիա 70 միլիոն ֆրանք. վե Մալիստէն իթիպարէն հէր պիր ալ իշիւն 21/2 միլիոն ֆր. ալը:

Աւստրիա 141/2 միլիոն գուրօն. վե իտալալ օլընտան սէֆարէթիւ նէլէր իշիւն իթալիլնամը ալը 7 միլիոն ֆր:

Չինին սէնէվի վարթաթը 88 միլիոն գալիլ վե մէսարիֆաթը 104 միլիոն օլուպ, պէհէր սէնէ իշիւն 13 միլիոն ալըրը գարտըր:

— Նիւ Եօրք Հէրրըրտըն պէյա նընա պիւնալէն, Չին իթպիլնամը էօթմէթ իշիւն Բուսիանըն քէֆա լէթի իլէ Ալիլիկաւտան իսթիլալ իտէնէթ իմիլ:

— Սօն հալաւտիսէ պիւնալէն, Չին տէվլէթիլէրին իթալէպ իթտի կի իթպիլնամը գապուլ իթմիշ օլմալիլ, էնէպիլ գօմալտալար պիր միւլքէթէրէ պիր իտարիլտան Բէթիւտէ իտարիլի հիւթիլմէթի Չինիլէրէ իթպը ու իթպիլ իտիլ մէթիլ իթալիլ գալալալ ալմը լար:

— 3000 Ֆրանսալ աթքէրի, 2000 երլի սիւսիլը իրիլիլիս լարէ պէրապէր օլուպ, Շանսիտէ գարըրըրը չըգալալալ օլտըր լարըն մաշէլին Չինիլ վալիսի Լի Հուսկ Չանկա պիւտիլիլ տիր:

ԹՐԱՆՍԿԱՆԱ

Սուլս միւլքէթէրէսի իթէլիլ օլընտը տըր, Աֆրիքանտէրլէր մուրալալար իթանմազ իսթմէթտիլէր, Հոլանտալը մուրալալար տա իսթիլտալալ վե Օրաթ ճուս հուրիլէթիլին իսթիլալիլէթի իթանմալարըն, միւլքէթէլէ կլ ըրիլէթ իսթմէթիլէր:

— Պօլիլէր Օրաթ էլալէթիլտէ եէնիտէն պիր գաշ չըմէնտըթիլիլ պօզմուշար վե սարգընթըրլար իթմէթտէ տիրլէր:

— Ֆէրթալուտա 400 Պօլիլ 25 քիլոտէն իպալէթ պիր պէօլիւք ինկիլիլէրի իհաթէ իտուպ, չէ տիտ պիր գալկաւտան սօնրա ին կիլիլէրի իթպիլալ սիւնալարըն ալմըլար վե սէրպէսթ պիւլալմը լար:

— Քիւր ճիւլարընտա ինկիլիլ լէր Պօլիլ օրալիլալընա հիւսում լէ 10 քիլո էօլալիլալիլ վե 95 եէսիլ ալմըլար. 57 Պօլիլ իթէ լիմ օլմալար:

ՅԲԱՆՍՍ

Խարիլիլէ նազըրը Ս. Տէլաւտէ Բարիլէ աթէվիլ իթմիշ տիր:

— Ֆոմանթիլտէ քեթիլի սիլաճ ֆապրիգաթընտա ետալընտ սիլաճ լարըն սըրընը Ալմանլարա սաթմը օլմազ ճիւլմի իլէ Ստէֆան Եօհա նօվիշ նամ վիլէնալը շալալ Բա իլալտէ տէրտէթ օլընտը տըր. Ստէֆան մէլքիւր ֆապրիգաթըն ինքիլէրի իլէ տօթիլալ իտուպ սըրլարը էօկրէնմէթտէ իմիշ. միւր գուլըն տալալալալ պուլընտա քեթալընտան ալալալմըլէր իսթալ լը վալթըթտան պէրու ճաւալըրը իտէր իմիշ. Ֆապրիգա ինքիլէրին տէն պալըլարը հապա օլընտըլար:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ ԶԵՐՈՆԵՐ
Ըստ ինքրանաց պուկար իթ տերալէրինտէ, սոյն ազգալիլ իթ տերալէրինտէ, տաճկիլէր ինքալալ պիտի ներկալալալ ալա գիլիլ (21 Ապրիլ) Սանդրալ սրալին մէլ. Տոմալկէրու կնիւր աթալ:

Отговорникъ Н. Драгулевъ
П. „Взаимность“ Варна